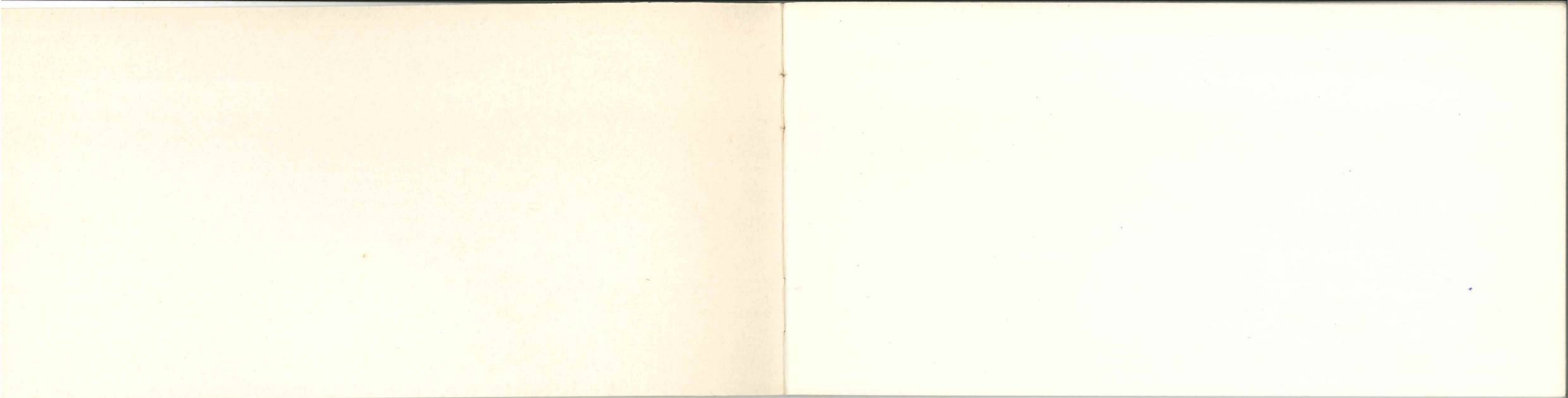

UVOD

Kupili ste TOMOS-ovo motorno kolo in zagotavljamo vam, da ste dobro izbrali.

Naša vozila so zanesljiva, preprosta za upravljanje in vzdrževanje in zelo vzdržljiva.

V tej knjižici boste našli vsa potrebna navodila in če jih boste dosledno upoštevali boste prihranili čas in denar, z motornim kolesom pa boste vedno zadovoljni.

TOVARNA MOTORNIH VOZIL
TOMOS KOPER

TEHNIČNI PODATKI

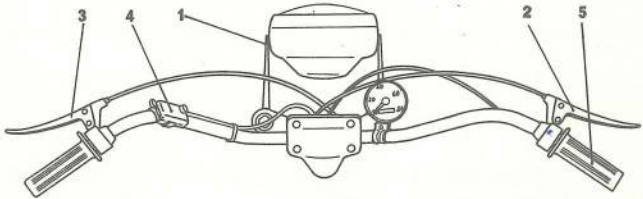
	14 M	15 SLC
Motor	enocilindrski, dvotaktni, zračno hlajen	
Delovna prostornina	49 cm³	49 cm³
Premier cilindra	38 mm	38 mm
Hod bata	43 mm	43 mm
Kompresijsko razmerje	9 : 1	11 : 1
Moč motorja	3,1 KW pri 6500 min ⁻¹	4,4 KW pri 8200 min ⁻¹
Največja hitrost	75 km/h	85 km/h
Navor	4,9 J pri 6000 min ⁻¹	5,3 J pri 8000 min ⁻¹
Poraba goriva	2,2 l/100 km	2,8 l/100 km
Rezervoar	11 l	11 l
Hod prednjih vilic	65 mm	90 mm
Hod zadnjih blažilcev	60 mm	60 mm
Pritisk v prednji gumi	1,7 bar	1,7 bar
Pritisk v zadnji gumi	2,1 bar	2,1 bar
Dimenzije gum – spredaj	2,50"×17"	2,50"×17"
zadaj	2,75"×17"	2,75"×17"
Vžig – magnetni vžigalnik	6 V 17 W/5 W	6 V 17 W/5 W
Predvžig	1,5 mm pred GMT	1,3 mm pred GMT
Razdalja med kontaktoma prekinjevalnika	0,35–0,45 mm	0,35–0,45 mm

	14 M	15 SLC
Svečka	BOSNA F80 ali ustrezna druge znamke	BOSNA F100 ali ustrezna druge znamke
Razdalja med elektrodama svečke	0,5 mm	0,5 mm
Reflektor	Ø105 – 6 V 15 W/15 W 6 V 2,4 W STOP 5 W	Ø130 – 6 V 15 W/15 W 6 V 2,4 W STOP 5 W
Zadnja luč	1160 mm	1160 mm
Medosna razdalja	1850 mm	1850 mm
Celotna dolžina	62 kg	65 kg
Teža vozila	160 kg	150 kg
Nosilnost		

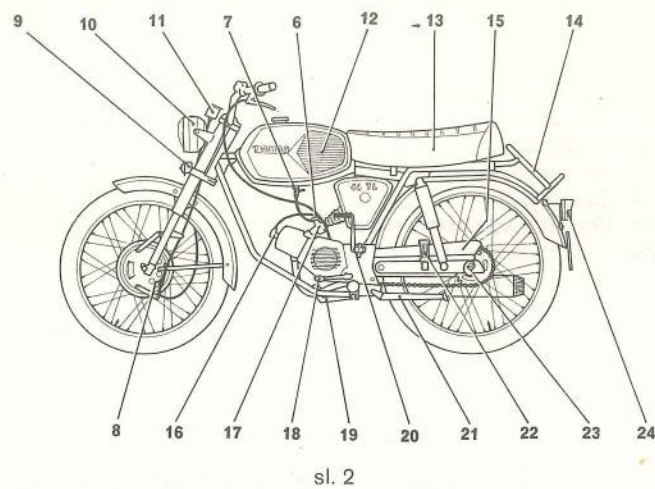
Tehnični opis (sl. 1, 2, 3, 4)

- 1. Vijak za nastavljanje višine žarometa
- 2. Ročica prednje zavore
- 3. Ročica sklopke
- 4. Kombinirano stikalo
- 5. Ročaj za plin
- 6. Gumb za zagon hladnega motorja (na vplinjaču)
- 7. Pipica za gorivo
- 8. Vijak za nastavljanje prednje zavore
- 9. Sirena
- 10. Žaromet
- 11. Merilnik hitrosti
- 12. Rezervoar
- 13. Sedež
- 14. Prtljažnik
- 15. Vijak za nastavljanje zadnje zavore
- 16. Svečka
- 17. Vplinjač
- 18. Prestavni vzvod
- 19. Vzvod zadnje zavore
- 20. Vzvod za zaganjanje motorja

- 21. Stojalo
- 22. Opore za noge
- 23. Natezalnik verige
- 24. Zadnja luč
- 25. Vijak za nastavljanje sklopke (15 SLC)
- 26. Vijak za nastavljanje prednje zavore

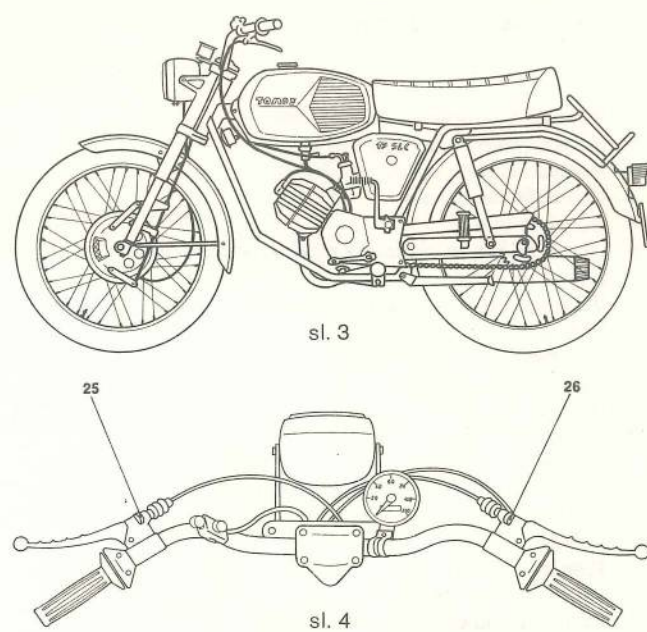

sl. 1

GORIVO

Gorivo je mešanica olja za dvotaktne motorje DVOTAKTOL in 86 oktanskega bencina v razmerju 1 : 25 (4 %). V času utekanja uporabljajte gorivo v enakem razmerju.

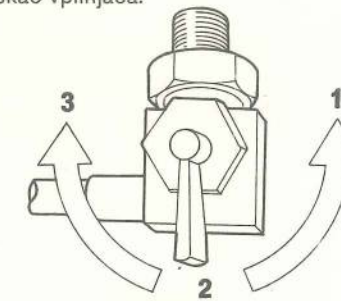

UPORABA

Zaganjanje motorja

Odprite pipico za gorivo sl. 5 in napolnite vplinjač tako, da nekajkrat pritisnete na pritiskač vplinjača.

sl. 5

- 1. zaprto
- 2. odprto
- 3. rezerva

Če je motor mrzel, pritisnite na gumb za zagon hladnega motorja (6, sl. 2) in dodajte približno 1/3 plina. S pritiskom na zagonski vzvod (20, sl. 2) poženite motor. Če ste pritisnili gumb za hladen zagon, naj motor 10 do 20 sekund deluje brez dodajanja plina. Zatem dodajte polni plin in s tem se bo gumb za hladen zagon avtomatsko vrnil v osnovni položaj.

Vožnja

Ko motor steče, pritisnite ročico sklopke. Vključite v prvo prestavo (prestavni vzvod navzdol). Počasi spustite sklopko, hkrati dodajajte plin in speljite. Zatem spet odvezmite plin, pritisnite ročico sklopke, prestavite v drugo prestavo (vzvod navzgor) in ob dodajanju plina istočasno spustite ročico sklopke. Na isti način menjajte v tretjo in četrto prestavo oziroma peto prestavo. Pri prestavljanju v nižjo prestavo najprej odvezmite plin, pritisnite ročico sklopke, prestavite in počasi spustite ročico sklopke. Največje dovoljene hitrosti v posameznih prestavah so naslednje:

Tip	Prestave				
	I.	II.	III.	IV.	V
14 M	20	30	50	72	75
15 SLC	20	40	57	73	85

Pri vožnji navzdol po dolгих klancih je priporočljivo zavirati z motorjem, oziroma s prestavljanjem v nižjo prestavo. Pri daljšem zaviranju se namreč zavorne obloge lahko zelo segrejejo.

Ko želite ustaviti, zmanjšajte hitrost z odvzemanjem plina in zaviranjem. Stisnite ročico sklopke in ko se vozilo ustavi, prestavite v prosti tek. Nato pritisnite gumb za kratek stik in zaprite pipico za gorivo (sl. 5).

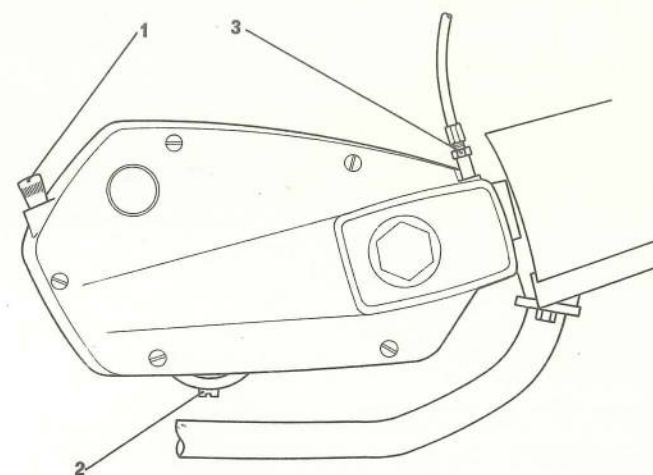
Utekanje

Do prvih prevoženih 500 km, to je v času utekanja, motorja ne smete prepogosto obremeniti s polnim plinom. To pomeni, da v nobeni prestavi ne smete voziti s polnim plinom (lahko ga dodajate le za krajši čas). Obremenitve postopno povečujte.

VZDRŽEVANJE

Vzdrževanje je preprosto, vendar nujno potrebno za brezhibno delovanje in vzdržljivost motornega kolesa. Pomembno je zlasti mazanje posameznih zglobov, menjava olja v menjalniku, čiščenje delov, ki vplivajo na delovanje motorja (svečka, izpušni sistem, sistem za dovod goriva itd.) in kontrole elementov od katerih je odvisna varnost vožnje (tlak v zračnicah, delovanje luči in zavor, zategnjenost vijakov in matic).

Tabela vzdrževanja predpisuje vzdrževalna dela v določenih razmakih za obdobje do prevoženih 18.000 km.

sl. 6

TABELA VZDRŽEVANJA

Dela	na km	500	1500	3000	6000	9000	12.000	15.000	18.000
MAZANJE Z OLJEM									
1. Menjava olja v menjalniku		x	—	—	x	—	x	—	x
2. Menjava olja v prednjih vilicah		—	—	—	x	—	x	—	x
3. Menjava olja v zadnjih blažilcih (po potrebi)		—	—	—	x	—	x	—	x
4. Zglobi komandnih ročic, bovdeni, ležišče stojala,		x	x	x	x	x	x	x	x
5. Veriga		x	x	x	x	x	x	x	x
6. Klobučevinasti trak v vžigalniku		—	—	—	x	—	x	—	x
MAZANJE Z MASTJO									
7. Ležaji koles		—	—	—	x	—	x	—	x
8. Ležaj sklopke (LIS 2)		x	x	x	x	x	x	x	x
9. Ležaji krmila		—	—	—	x	—	x	—	x
10. Ležajne puše zadnjih vilic		—	—	—	x	—	x	—	x
ČIŠČENJE									
11. Svečka		x	x	x	x	x	x	x	x
12. Vplinjač, zračni filter		x	x	x	x	x	x	x	x
13. Glava valja, teme bata in izpušni kanal		—	—	x	x	x	x	x	x

Dela	na km	500	1500	3000	6000	9000	12.000	15.000	18.000
14. Izpušna cev		—	—	x	x	x	x	x	x
15. Zunanje površine		po potrebi							
KONTROLE IN NASTAVITVE									
16. Nivo olja v menjalniku		x	x	x	x	x	x	x	x
17. Prednje vilice – olje		x	—	—	x	—	x	—	x
18. Zadnji blažilci – olje		—	—	—	x	—	x	—	x
19. Sirena in luči		x	x	x	x	x	x	x	x
20. Kontakti prekinjevalnika		x	x	x	x	x	x	x	x
21. Predvžig		x	x	x	x	x	x	x	x
22. Nastavitev sklopke in zavor		x	x	x	x	x	x	x	x
23. Razdalja med elektrodama svečke (0,5 mm)		x	—	x	x	x	x	x	x
24. Zračnost ležajev krmila		x	x	x	x	x	x	x	x
25. Zračnost ležajev koles		x	x	x	x	x	x	x	x
26. Sled koles in centriranje		x	x	x	x	x	x	x	x
27. Napetost verige (10 mm dol – 10 mm gor)		x	x	x	x	x	x	x	x
28. Tlak v zračnicah		x	x	x	x	x	x	x	x
29. Delovanje merilnika hitrosti		x	x	x	x	x	x	x	x
30. Prosti tek in plin		x	x	x	x	x	x	x	x
31. Zategniti magnetni vztrajnik (2,8 kpm)		x	—	—	—	—	—	—	—
32. Zategniti vse vijake		x	—	x	x	x	x	x	x
33. Preizkušnja vozila		x	x	x	x	x	x	x	x

Maziva

V menjalniku uporabljajte olje za menjalnike EPOL 52 (INA) ali pa motorno olje viskoznosti SAE 30.

Za prednje vilice uporabljajte olje SAE 30 (15 SLC po 110 cm³ v vsak krak in 14 M 80 cm³ v vsak krak) za zadnja blažilca pa AMORTIZOL ali UKA 2 (po 48 cm³ v vsak krak).

Za mazanje drugih delov vozila (glej tabelo vzdrževanja) priporočamo uporabo motornega olja SAE 30 in masti LIS 2 ali trajnejše masti LIS 2 z MoS 2.

Menjava olja v menjalniku

Olje vedno menjajte pri segretem motorju. Izvlecite merilno palico (1, sl. 6), odvijte navojni čep (2, sl. 6) in pustite, da olje izteče. Privijte navojni čep (1, sl. 6) in nalijte približno 400 cm³ olja skozi odprtino za merilno palico. Kontrolirajte nivo olja z merilno palico (olje sme segati največ do zgornje zareze). Nivo olja nikoli ne sme biti pod spodnjo zarezo na merilni palici.

ČIŠČENJE**Čiščenje izpušnega sistema**

V izpušnem sistemu se nabirajo saje, ki zavirajo pretok izpušnih plinov in s tem zmanjšujejo moč motorja.

Odvijte matico na koncu izpušne cevi, snemite končnik in dušilnik in ju očistite. Redno v predpisanih časovnih presledkih (glej tabelo) je treba čistiti tudi izpušni kanal v valju in vstopno odprtino izpušne cevi.

Čiščenje sistema za dovod goriva

V sistemu za dovod goriva je treba čistiti vplinjač (šobe), čistilnik za zrak in pipico za gorivo (sito).

Za čiščenje glavne šobe nikdar ne uporabljajte žice in podobnih predmetov, temveč jo le izpihajte.

Čiščenje vozila

Tudi čiščenje zunanjih površin vozila je del rednega vzdrževanja. Po pranju vozilo obrišite in namažite. Lakirane površine negujte s sredstvi za zaščito avtokaroserij.

Po čiščenju preizkusite vozilo (motor, zavore, luči).

KONTROLE IN NASTAVITVE

Razsvetljava

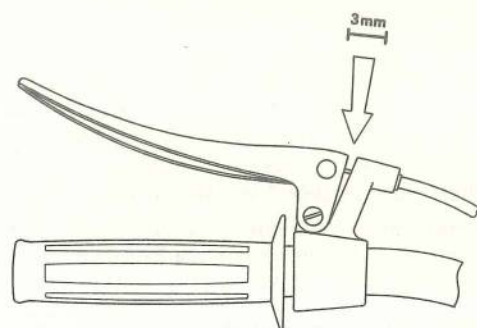
Svetlobni snop kratke luči sme cestišče pri obteženem vozilu osvetljevati le do 40 m. Pritrdilna vijaka žarometov (1, sl. 1) sta hkrati namenjena za regulacijo žarometov oziroma svetlobnega snopa po višini.

Nastavitev bovdnov

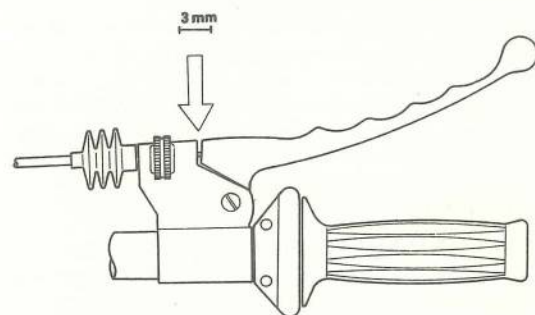
Bovden prednje in zadnje zavore nastavite z vijakom 8, sl. 2 oziroma 15, sl. 2, bovden sklopke pa z vijakom 3, sl. 6. Bovden sklopke in bovden prednje zavore sta pravilno naravnana takrat ko imata ročici na krmilu 10–15 mm prostega hoda in je med objemko in ročico reža širine približno 3 mm (sl. 7 in sl. 8).

Pri motornem kolesu 15 SLC je možna fina nastavitev bovdnov prednje zavore in sklopke tudi z maticama (25, sl. 4 in 26, sl. 4) na samih ročicah. Pri nastavljanju bovdnov zadnje zavore pazite, da bo prosti hod nožnega zavornega vzvoda (19, sl. 2) čim manjši.

sl. 7

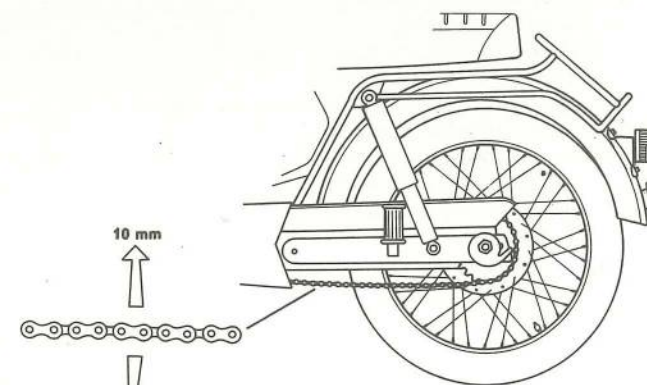
sl. 8

Napenjanje verige

Veriga mora biti napeta toliko, da jo lahko potisnete za 10 mm navzdol ali navzgor (sl. 9).

Pravilno napetost nastavite z obračanjem natezalcev verige (23, sl. 2) okrog osi zadnjega kolesa. Matici na osi kolesa, ki ste ju pred nastavljanjem delno odvili, po nastavitvi spet privijte.

sl. 9

Zategnjenost vijakov in matic

Večkrat je treba kontrolirati in po potrebi zategniti vijake in maticice na važnejših delih (kolesa, krmilo, zadnji blažilci, os zadnjih vilic, vpetje motorja v okvir, izpustni vijak za olje itd.).

Nastavitev prestavnega vzvoda

Nožni prestavni vzvod lahko nastavite v željeni položaj, če prej odvijete varovalni vijak. Po nastavitvi varovalni vijak spet trdno privijte.

MOTNJE IN NJIH ODPRAVLJANJE

Motnje v sistemu za dovod goriva

Če motor ne steče ali se ustavlja med vožnjo je vzrok lahko naslednji:

- Gorivo ne priteka v vplinjač: kontrolirajte, če je v rezervoarju dovolj goriva in če je pipica odprta
- Zamašeno sito za gorivo: prepričajte sito na pipici za gorivo
- Glavna šoba v vplinjaču zamašena: odvijte in prepričajte šobo

- Nepravilna uporaba gumba za hladen zagon:
z gumbom ravnajte po navodilih za zaganjanje motorja
- Prenizka nastavitve prostega teka:
zvišajte število vrtljajev prostega teka

Motnje v sistemu za vžig

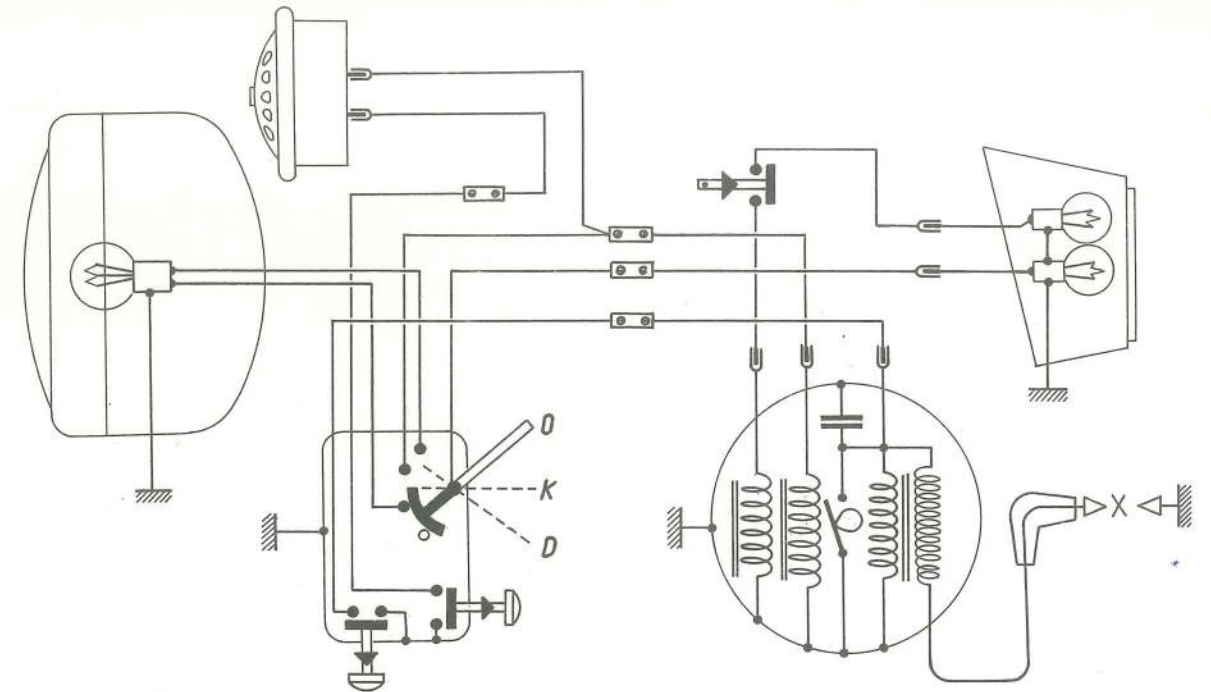
Preverite iskrenje. Če na svečki ni iskre je vzrok lahko naslednji:

- Mokra svečka ali premoščeni elektrodi:
svečko očistite
- Elektrodi svečke izrabljeni:
nastavite predpisano razdaljo med elektrodama ali zamenjajte svečko z novo
- Kapica za svečko nepravilno postavljena na svečko ali prebija na maso:
kapico pravilno postavite na svečko ali jo zamenjajte z novo
- Nepravilna razdalja med kontaktoma prekinjevalnika:
nastavite predpisano razdaljo med kontaktoma prekinjevalnika
- Kondenzator, vžigalna tuljava ali prekinjevalnik so pokvarjeni ali poškodovani:
napako naj ugotovi in opravi popravilo pooblaščen servisna delavnica

Motnje, ki zmanjšujejo moč motorja

Če motor nima dovolj moči in slabo vleče je lahko vzrok naslednji:

- Svečka ali glava valja ne tesni:
privijte svečko ali matice na glavi valja
- Čistilnik za zrak je močno umazan:
izperite ga v bencinu in izpihajte
- Izpušni sistem zamašen:
očistite ga
- Zavore koles ne vračajo (drsajo):
namažite bovdne zavor in jih nastavite po navodilu
- Nepravilno nastavljen predvžig:
nastavi naj ga servisna delavnica
- Izrabljeni ali zlomljeni batni obročki:
zamenja naj jih servisna delavnica
- Sklopka drsi:
nastavite sklopko

sl. 10 - Elektroschema 14 M - 15 SLC

PREDGOVOR

Kupili ste TOMOS-ov motocikl i dobro ste izabrali.

Naša su vozila vanredno sigurna, jednostavna za upravljanje i održavanje i vrlo izdržljiva.

U ovoj knjižici ćete naći sva potrebna uputstva za upotrebu i održavanje. Ako se budete pridržavali datih saveta, vi ćete uštediti vreme i novac a ujedno bićete uvek zadovoljni sa motociklom.

TOVARNA MOTORNIH VOZIL
T O M O S K O P E R

TEHNIČKI PODACI

	14 M	15 SLC
Motor	jednocilindarski, dvotaktni, vazdušno hlađen	
Prečnik cilindra	38 mm	38 mm
Radna zapremnina	49 cm ³	49 cm ³
Hod klipa	43 mm	43 mm
Stepen kompresije	9 : 1	11 : 1
Snaga motora	3,1 KW	4,4 KW
	kod 6500 ob/min	kod 8200 ob/min
Najveća brzina	75 km/h	85 km/h
Obrtni moment	4,9 J	5,3 J
	kod 6000 ob/min	kod 8000 ob/min
Potrošnja goriva	2,2 l na 100 km	2,8 l na 100 km
Rezervoar	11 l	11 l
Hod prednje viljuške	65 mm	90 mm
Hod zadnjih ublaživača	60 mm	60 mm
Pritisak u prednjoj gumi	1,7 bar	1,7 bar
Pritisak u zadnjoj gumi	2,1 bar	2,1 bar
Dimenzije gume – spreda	2,50"×17"	2,50"×17"
– pozadi	2,75"×17"	2,75"×17"
Paljenje – magnetni upaljač	6 V 17 W/5 W	6 V 17 W/5 W
Pretpaljenje	1,5 mm pre GMT	1,3 mm pre GMT
Razmak između kontakata prekidača	0,35–0,45 mm	0,35–0,45 mm

	14 M	15 SLC
Svećica	BOSNA F80 ili odgovarajuća drugog proizvođača	BOSNA F100 ili odgovarajuća drugog proizvođača
Razmak između elektroda svećice	0,5 mm	0,5 mm
Reflektor	Ø 105 mm – 6 V 15 W/15 W 6 V 2,4 W STOP 5 W	Ø 130 mm – 6 V 15 W/15 W 6 V 2,4 W STOP 5 W
Zadnje svetlo		
Rastojanje između osovina točkova	1160 mm	1160 mm
Ukupna dužina	1850 mm	1850 mm
Težina vozila	62 kg	65 kg
Nosivost	160 kg	150 kg

Tehnični opis (sl. 1, 2, 3, 4)

1. Vijak za podešavanje visine reflektora
2. Ručica prednje kočnice
3. Ručica kvačila (spojke)
4. Kombinovani prekidač
5. Ručica za gas
6. Dugme za pokretanje hladnog motora (na karburatoru)
7. Slavina za gorivo
8. Vijak za podešavanje prednje kočnice
9. Sirena
10. Reflektor
11. Brzinomer
12. Rezervoar
13. Sedište
14. Prtljažnik
15. Vijak za podešavanje zadnje kočnice
16. Svećica
17. Karburator
18. Poluga za preuključivanje
19. Poluga zadnje kočnice
20. Poluga za pokretanje motora
21. Podupirač
22. Oslonci za noge

23. Natezač lanca
24. Zadnje svetlo
25. Vijak za podešavanje spojke (15 SLC)
26. Vijak za podešavanje prednje kočnice

GORIVO

Gorivo je mešavina ulja za dvotaktne motore DVOTAKTOL i 86-oktanskog benzina u razmeri 1 : 25 (4 %). Za vreme razrađivanja upotrebljavajte gorivo u istoj razmeri.

UPOTREBA

Pokretanje motora

Otvorite slavinu za gorivo sl. 5 i napunite karburator tako, da nekoliko puta pritisnete na potiskivač karburatora.

1. – zatvoreno
2. – otvoreno
3. – rezerva

Ako je motor hladan pritisnite na dugme za pokretanje hladnog motora (6, sl. 2) i dodajte približno 1/3 gasa. Pritiskom na polugu za pokretanje (20, sl. 2) pokrenite motor. Ako ste pritisnuli dugme za pokretanje hladnog motora neka motor radi 10 do 20 sekundi bez dodavanja gasa. Zatim dodajte puni gas i sa tim

se dugme za pokretanje hladnog motora automatski vrati u osnovni položaj.

Vožnja

Kad motor proradi pritisnite ručicu spojke. Uključite prvi stepen prenosa (poluga za preuključivanje nadole). Polako popustite spojku i ujedno dodavajući gas, krenite. Zatim opet oduzmite gas, pritisnite ručicu spojke, preuključite u drugi stepen prenosa (poluga nagore) i dodavajući gas pustite ručicu spojke. Na isti način preuključite u treći, četvrti i peti stepen prenosa.

Prilikom preuključivanja u niži stepen prenosa najprije oduzmite gas, pritisnite ručicu spojke, preuključite i polako pustite ručicu spojke.

Najveće dozvoljene brzine u pojedinim stepenima prenosa su sledeće:

Tip	S t e p e n				
	I.	II.	III.	IV.	V.
14 M	20	30	50	72	75
15 SLC	20	40	57	73	85

U toku vožnje nizbrdo preporučujemo da kočite sa motorom odnosno sa preuključivanjem u niži stepen prenosa. Prilikom dužeg kočenja se mogu kočione papuče jako zagreјati.

Kada želite vozilo zaustaviti smanјite brzinu oduzimanјem gasa i kočenјem. Pritisnite ručicu spojke i kada se vozilo zaustavi preuključite u slobodni hod. Zatim pritisnite na dugme za kratki spoj i zatvorite slavinu za gorivo (sl. 5).

Razrađivanje

Za vreme razrađivanja to je do prvih prevoženih 500 km, motor nesmete često opterećivati punim gasom. To znači da u nijednom stepenu prenosa nesmete voziti punim gasom (možete ga dodavati samo na kraće vreme). Opterećenje postepeno povećajte do pune snage.

ODRŽAVANJE

Održavanje je jednostavno ali neophodno potrebno za besprekorno delovanje i izdržljivost motocikla. Najznačajnije je podmazivanje pojedinih zglobova, zamena ulja u menjaču, čišćenje delova koji utiču na delovanje motora (svećica, izduvni sistem, sistem za dovod goriva itd.) i kontrole elemenata od kojih ovisi bezbednost vožnje (pritisak u gumama, delovanje osvetljenja i kočnica, zategnutost vijaka i navrtki).

Tablica održavanja propisuje radove održavanja u određenim periodima do prevoženih 18.000 km.

Maziva

U menjaču upotreblјavajte ulje za menjače EPOL 52 (INA) ili motorno ulje viskoziteta SAE 30.

Za prednju viljušku upotreblјavajte ulje SAE 30 (15 SLC po 110 cm³ u svaki krak, 14 M 80 cm³ u svaki krak), a za zadnje ublaživače AMORTIZOL ili UKA 2 (po 48 cm³ u svaki krak).

Za podmazivanje drugih delova vozila (gledaj tablicu održavanja) preporučujemo upotrebu motornog ulja SAE 30 i masti LIS 2 ili trajnije masti LIS 2 sa MoS 2.

Zamena ulja u menjaču

Ulje uvek menjajte kod zagrejanog motora. Izvucite mernu šipku (1, sl. 6), odvijte navojni čep i ostavite da ulje isteče.

Zavijte opet navojni čep (1, sl. 6) i naliјte približno 400 cm³ ulja kroz otvor za mernu šipku (nivo ulja neka bude najviše do gornje oznake).

Nivo ulja nikada nesme pasti ispod donje oznake na šipki.

ČIŠĆENJE

Čišćenje izduvnog sistema

U izduvnom sistemu se sakupljaju naslage gareži koje pogoršavaju i ometaju protok izduvnih gasova i time smanјuju snagu motora.

Odvrnite navrtku na kraju izduvne cevi, skinite zaključak cevi i prigušivač te ih očistite. Isto treba redovno da se čisti i izduvni kanal u cilindru i ulaz izduvne cevi.

Čišćenje sistema za dovod goriva

U sistemu za dovod goriva morate čistiti karburator (mlaznice), filter za vazduh i slavinu za gorivo (sito).

Za čišćenje glavne mlaznice nikad ne upotreblјavajte žicu ili slične predmete, nego je samo prođuvajte.

Čišćenje vozila

Čišćenje spolјnih površina čini deo redovnog održavanja.Posle pranja vozilo obrišite i podmažite. Oboјene površine održavajte sredstvima za zaštitu autokaroserija.

Nakon čišćenja vozilo isprobajte (motor, kočnice, svetla).

TABLICA ODRŽAVANJA

Radovi	na km	500	1500	3000	6000	9000	12.000	15.000	18.000
PODMAZIVANJE SA ULJEM									
1. Zamena ulja u menjaču		x	—	—	x	—	x	—	x
2. Zamena ulja u prednjoj viljušci		—	—	—	x	—	x	—	x
3. Zamena ulja u zadnjim ublaživačima (prema potrebi)		—	—	—	x	—	x	—	x
4. Zglobovi komandnih ručica, bovdeni, ležište podupirača,		x	x	x	x	x	x	x	x
5. Lanac		x	x	x	x	x	x	x	x
6. Traka u upaljaču		—	—	—	x	—	x	—	x
PODMAZIVANJE MAŠČU									
7. Ležajevi točkova		—	—	—	x	—	x	—	x
8. Ležaj spojke (LIS 2)		x	x	x	x	x	x	x	x
9. Ležajevi upravljača		—	—	—	x	—	x	—	x
10. Ležajne čaure zadnje viljuške		—	—	—	x	—	x	—	x
ČIŠĆENJE									
11. Svećica		x	x	x	x	x	x	x	x
12. Karburator, vazdušni filter		x	x	x	x	x	x	x	x
13. Glava cilindra, čelo klipa i izduvni kanal		—	—	x	x	x	x	x	x

Radovi	na km	500	1500	3000	6000	9000	12.000	15.000	18.000
14. Izduvna cev		—	—	x	x	x	x	x	x
15. Vanjske površine		prema potrebi							
KONTROLE I PODEŠAVANJA									
16. Nivo ulja u menjaču		x	x	x	x	x	x	x	x
17. Prednja viljuška – ulje		x	—	—	x	—	x	—	x
18. Zadnji ublaživači – ulje		—	—	—	x	—	x	—	x
19. Sirena i svetla		x	x	x	x	x	x	x	x
20. Kontakti prekidača		x	x	x	x	x	x	x	x
21. Pretpaljenje		x	x	x	x	x	x	x	x
22. Podešavanje spojke i kočnica		x	x	x	x	x	x	x	x
23. Razmak između elektroda svećice		x	—	x	x	x	x	x	x
24. Zazor ležajeva točkova		x	x	x	x	x	x	x	x
25. Zazor ležajeva upravljača		x	x	x	x	x	x	x	x
26. Trag točkova i centriranje		x	x	x	x	x	x	x	x
27. Napon lanca (10 mm gore – 10 mm dole)		x	x	x	x	x	x	x	x
28. Pritisak u gumama		x	x	x	x	x	x	x	x
29. Delovanje brzinomera		x	x	x	x	x	x	x	x
30. Slobodni hod i gas		x	x	x	x	x	x	x	x
31. Zategnuti magnetni upaljač (2,8 kpm)		x	—	—	—	—	—	—	—
32. Zategnuti sve vijke		x	—	x	x	x	x	x	x
33. Proba vozila		x	x	x	x	x	x	x	x

KONTROLE I PODEŠAVANJA

Osvetljenje

Svetlosni snop kratkog svetla mora put osvetljivati do 40 m ispred vozila dok je puno opterećeno. Vijci za pričvršćenje reflektora (1, sl. 1) su ujedno namenjeni za regulaciju reflektora odnosno svetlostnog snopa po visini.

Podešavanje bovdena

Bovden prednje kočnice i zadnje kočnice podesite sa vijkom 8, sl. 2 odnosno 15, sl. 2, a bovden spojke sa vijkom 3, sl. 6.

Bovden spojke i bovden prednje kočnice su pravilno podešeni kada imaju ručice na upravljaču 10–15 mm slobodnog hoda, a između ručice i stege zazor približno 3 mm (sl. 7 i sl. 8).

Kod motocikla 15 SLC je moguće fino podešavanje bovdena prednje kočnice i bovdena spojke još sa navrtkama (25, sl. 4 i 26, sl. 4) na samim ručicama. Prilikom podešavanja zadnje kočnice pazite da bude slobodni hod nožne kočione poluge (19, sl. 2) što manji.

Zatezanje lanca

Lanac mora biti zategnut toliko da ga možete na sredini potisnuti za 10 mm nagore ili nadole (sl. 9).

Pravilan napon podesite okretanjem natezača lanca (23, sl. 2) oko osovine zadnjeg točka. Navrtke na osovini točka koje ste pre podešavanja delimično odvrnuli, posle podešavanja opet zategnite.

Zategnutost vijaka i navrtki

Često kontrolišite i prema potrebi zategnite vijke i navrtke na važnijim delovima (točkovi, upravljač, zadnji ublaživači, osovina zadnje viljuške, pričvršćenje motora u okvir, vijak za ispuštanje ulja itd.).

Podešavanje poluge za preuključivanje

Položaj nožne poluge za preuključivanje možete podesiti, ako pre toga odvrnete sigurnosni vijak. Nakon podešavanja sigurnosni vijak opet čvrsto zategnite.

SMETNJE I NJIHOVO OTKLANJANJE

Smetnje u sistemu za dovod goriva

Ako motor ne proradi ili pak se zaustavlja u toku vožnje može biti uzrok sledeći:

- Gorivo ne dolazi u karburator:
kontrolišite dali ima u rezervoaru dovoljno goriva i dali je otvorena slavina

- Zapušeno sito za gorivo:
prođuvajte sito (mrežicu) na slavini za gorivo
- Glavna mlaznica u karburatoru zapušena:
odvijte i prođuvajte je
- Nepravilna upotreba dugmeta za pokretanje hladnog motora:
dugme za pokretanje hladnog motora upotrebljavajte shodno uputstvima za pokretanje motora
- Prenisko podešen slobodni hod:
povećajte broj obrtaja slobodnog hoda motora.

Smetnje u sistemu za paljenje

Proverite varnicu. Ako na svećici ne preskače varnica može biti uzrok sledeći:

- Svećica vlažna ili pak je na elektrodama došlo do premošćivanja:
Svećicu očistite
- Elektrode svećice istrošene:
Podesite pravilan razmak između elektroda ili zamenite svećicu sa novom.
- Kapica za svećicu nepravilno nameštena ili probija na masu:
Kapicu pravilno namestiti na svećicu ili je zamenite sa novom.
- Nepravilno rastojanje između kontakata prekidača:
Podesite pravilno rastojanje

- Kondenzator, namotaj za paljenje ili prekidač su oštećeni:
Grešku neka ustanovi i otkloni ovlašćena servisna radionica.

Smetnje koje smanjuju snagu motora

Ako motor nema dovoljno snage i slabo vuče može biti uzrok sledeći:

- Svećica ili glava cilindra ne brtvi:
zategnite svećicu ili navrtke na glavi cilindra.
- Filter za vazduh je jako prljav:
operite ga u benzinu i prođuvajte.
- Izduvni sistem zapušten:
očistite ga.
- Kočnice se ne vraćaju (klize):
nauljite bovdena kočnica i podesite ih prema uputstvu.
- Nepravilno podešeno pretpaljenje:
neka ga podesi ovlašćena servisna radionica.
- Istrošeni ili slomljeni klipni prstenovi:
neka ih zameni ovlašćena servisna radionica.
- Spojka klizi:
podesite je prema uputstvu.

ПРЕДГОВОР

Купили сте TOMOS-ов мотоцикл и добро сте изабрали.

Наша су возила ванредно сигурна, једноставна за управљање и одржавање и врло издржљива.

У овој књижици ћете наћи сва потребна упутства за употребу и одржавање. Ако се будете придржавали датих савета, ви ћете уштедети време и новац а уједно бићете увек задовољни са мотоциклом.

TOVARNA MOTORNIH VOZIL
T O M O S K O P E R

ТЕХНИЧКИ ПОДАЦИ

	14 M	15 SLC
Мотор	једноцилиндарсни, двотактни, ваздушно хлађен	
Радна запремина	49 цм³	49 цм³
Пречник цилиндра	38 мм	38 мм
Ход клипа	43 мм	43 мм
Степен компресије	9 : 1	11 : 1
Снага мотора	3,1 KW код 6500 мин ⁻¹	4,4 KW код 8200 мин ⁻¹
Највећа брзина	75 км/ч	85 км/ч
Обртни момент	4,9 J код 6000 мин ⁻¹	5,2 J код 8000 мин ⁻¹
Потрошња горива	2,2 л на 100 км	2,8 л на 100 км
Резервоар	11 л	11 л
Ход предње виљушке	65 мм	90 мм
Ход задњих ублаживача	60 мм	60 мм
Притисак у предњој гуми	1,7 бар	1,7 бар
Притисак у задњој гуми	2,1 бар	2,1 бар
Димензије гуме спреда	2,50"×17"	2,50"×17"
Димензије гуме позади	2,75"×17"	2,75"×17"
Паљење – магнетни упалјач	6 V 17 W/5 W	6 V 17 W/5 W
Претпаљење	1,5 мм пре ГМТ	1,3 мм пре ГМТ
Размак између контаката прекидача	0,35—0,45 мм	0,35—0,45 мм
Свећица	BOSNA F 80 или одговарајућа другог произвођача	BOSNA F 100 или одговарајућа другог произвођача

	14 M	15 SLC
Размак између електрода свећице	0,5 мм	0,5 мм
Рефлектор	Ø 105 мм – 6 V 15 W/15 W	Ø 130 мм – 6 V 15 W/15 W
Задње светло	6 V 2,4 W STOP 5 W	6 V 2,4 W STOP 5 W
Растојање између осовина точкова	1160 мм	1160 мм
Укупна дужина	1850 мм	1850 мм
Тежина возила	62 кг	65 кг
Носивост	160 кг	150 кг

ТЕХНИЧКИ ОПИС (сл. 1, 2, 3, 4)

1. Вијак за подешавање висине рефлектора
2. Ручица предње кочнице
3. Ручица квачила (спојке)
4. Комбиновани прекидач
5. Ручица за гас
6. Дугме за покретање хладног мотора (на карбуратору)
7. Славина за гориво
8. Вијак за подешавање предње кочнице
9. Сирена
10. Рефлектор
11. Брзиномер
12. Резервоар
13. Седиште
14. Пртљажник
15. Вијак за подешавање задње кочнице
16. Свећица
17. Карбуратор
18. Полуга за преукључивање
19. Полуга задње кочнице
20. Полуга за покретање мотора
21. Подупирач
22. Ослонци за ноге

23. Натезач ланца
24. Задње светло
25. Вијак за подешавање спојке (15 SLC)
26. Вијак за подешавање предње кочнице

ГОРИВО

Гориво је мешавина уља за двотактне моторе DVOTAKTOL и 86-октанског бензина у размери 1 : 25 (4 %). За време разрађивања употребљавајте гориво у истој размери.

УПОТРЕБА

ПОКРЕТАЊЕ МОТОРА

Отворите славину за гориво сл. 5 и напуните карбуратор тако, да неколико пута притиснете на потискивач карбуратора.

1. Затворено
2. отворено
3. резерва

Ако је мотор хладан притисните на дугме за покретање хладног мотора (6, сл. 2) и додајте приближно 1/3 гаса. Притиском на полугу за покретање (20, сл. 2) покрените мотор. Ако сте притиснули дугме за покретање хладног мотора нека мотор ради 10 до 20 секунди без додавања гаса. Затим додајте пуни

гас и са тим се дугме за покретање хладног мотора аутоматски врати у основни положај.

ВОЖЊА

Кад мотор проради притисните ручицу спојке. Укључите први степен преноса (полуга за преукључивање надоле). Полако попустите спојку и уједно додавајући гас, крените. Затим опет одузмите гас, притисните ручицу спојке, преукључите у други степен преноса (полуга нагоре) и додавајући гас пустите ручицу спојке. На исти начин преукључите у трећи, четврти и пети степен преноса.

Приликом преукључивања у нижи степен преноса најприје одузмите гас, притисните ручицу спојке, преукључите и полако пустите ручицу спојке.

Највеће дозвољене брзине у појединим степенима преноса су следеће:

Тип	Степен				
	I.	II.	III.	IV.	V.
14 M	20	30	50	72	75
15 SLC	20	40	57	73	85

У току вожње низбрдо препоруђујемо да кочите са мотором односно са преукључивањем у нижи степен преноса. Приликом дужег кочења се могу кочионе папуче јано загрејати.

Када желите возило зауставити смањите брзину одузимањем гаса и кочењем. Притисните ручицу спојке и када се возило заустави преукључите у слободни ход. Затим притисните на дугме за кратки спој и затворите славину за гориво (сл. 5).

РАЗРАЂИВАЊЕ

За време разрађивања то је до првих превожених 500 км, мотора несмете често оптерећивати пуним гасом. То значи да у ниједном степену преноса несмете возити пуним гасом (можете га додавати само на краће време). Оптерећење постепено повећајте до пуне снаге.

ОДРЖАВАЊЕ

Одржавање је једноставно али неопходно потребно за без-прекорно деловање и издржљивост мотоцикла. Најзначајније је подмазивање појединих зглобова, замена уља у мењачу, чишћење делова који утичу на деловање мотора (свећица, издувни систем, систем за довод горива итд.) и контроле елемената од којих овиси безбедност вожње (притисак у гумама, деловање осветљења и кочница, затегнутост вијана и навртки).

Таблица одржавања прописује радове одржавања у одређеним периодима до превожених 18.000 км.

МАЗИВА

У мењачу употребљавајте уље за мењаче EPOL 52 (INA) или моторно уље вискозитета SAE 30.

За предњу виљушку употребљавајте уље SAE 30 (15 SLC по 110 цм³ у сваки крак, 14 M 80 цм³ у сваки крак) а за задње ублаживаче AMORTIZOL или UKA 2 (по 48 цм³ у сваки крак).

За подмазивање других делова возила (гледај таблицу одржавања) препоруђујемо употребу моторног уља SAE 30 и масти UKA 2 или трајније масти LIS 2 са MoS₂.

ЗАМЕНА УЉА У МЕЊАЧУ

Уље увек мењајте код загрејаног мотора. Извучите мерну шипку (1, сл. 6), одвијте навојни чеп и оставите да уље истеће.

Завијте опет навојни чеп (1, сл. 6) и налијте приближно 400 цм³ уља кроз отвор за мерну шипку (ниво уља нека буде највише до горње ознаке).

Ниво уља никада несме пасти испод доње ознаке на шипки.

ЧИШЋЕЊЕ

ЧИШЋЕЊЕ ИЗДУВНОГ СИСТЕМА

У издувном систему се скупљају насlage гарежи које погоршавају и ометају проток издувних гасова и тиме смањују снагу мотора.

Одвртите навртку на крају издувне цеви, скините закључак цеви и пригушивач те их очистите. Исто треба редовно да се чисти и издувни канал у цилиндру и улаз издувне цеви.

ЧИШЋЕЊЕ СИСТЕМА ЗА ДОВОД ГОРИВА

У систему за довод горива морате очистити карбуратор (млазнице), филтер за ваздух и славину за гориво (сито).

За чишћење главне млазнице никад не употребљавајте жицу или сличне предмете него је само продувајте.

ЧИШЋЕЊЕ ВОЗИЛА

Чишћење спољних површина чини део редовног одржавања. После прања возило обришите и подмажите. Обојене површине одржавајте средствима за заштиту аутокаросерија.

Након чишћења возило изпробајте (мотор, кочнице, светла).

ТАБЛИЦА ОДРЖАВАЊА

Радови	на км	500	1500	3000	6000	9000	12.000	15.000	18.000
ПОДМАЗИВАЊЕ СА УЉЕМ									
1. Замена уља у мењачу		x	-	-	x	-	x	-	x
2. Замена уља у предњој виљушци		-	-	-	x	-	x	-	x
3. Замена уља у задњим ублаживачима (према потреби)		-	-	-	x	-	x	-	x
4. Зглобови командних ручица, бовдени, лежиште подупирача		x	x	x	x	x	x	x	x
5. Ланац		x	x	x	x	x	x	x	x
6. Трака у упаљачу		-	-	-	x	-	x	-	x
ПОДМАЗИВАЊЕ МАШТУ									
7. Лежајеви точкова		-	-	-	x	-	x	-	x
8. Лежај спојне (ЛИС 2)		x	x	x	x	x	x	x	x
9. Лежајеви управљача		-	-	-	x	-	x	-	x
10. Лежајне чауре задње виљушке		-	-	-	x	-	x	-	x
ЧИШЋЕЊЕ									
11. Свећица		x	x	x	x	x	x	x	x
12. Карбуратор, ваздушни филтер		x	x	x	x	x	x	x	x
13. Глава цилиндра, чело клипа и издувни канал		-	-	x	x	x	x	x	x

Радови	на км	500	1500	3000	6000	9000	12.000	15.000	18.000
14. Издувна цев		—	—	×	×	×	×	×	×
15. Вањске површине		према потреби							
КОНТРОЛЕ И ПОДЕШАВАЊА									
16. Ниво уља у мењачу		×	×	×	×	×	×	×	×
17. Предња виљушка – уље		×	—	—	×	—	×	—	×
18. Задњи ублаживачи – уље		—	—	—	×	—	×	—	×
19. Сирена и светла		×	×	×	×	×	×	×	×
20. Контакти прекидача		×	×	×	×	×	×	×	×
21. Претпаљење		×	×	×	×	×	×	×	×
22. Подешавање спојне и кочница		×	×	×	×	×	×	×	×
23. Размак између електрода свећице		×	—	×	×	×	×	×	×
24. Зазор лежајева точкова		×	×	×	×	×	×	×	×
25. Зазор лежајева управљача		×	×	×	×	×	×	×	×
26. Траг точкова и центрирање		×	×	×	×	×	×	×	×
27. Напон ланца (10 мм горе – 10 мм доле)		×	×	×	×	×	×	×	×
28. Притисак у гумама		×	×	×	×	×	×	×	×
29. Деловање брзиномера		×	×	×	×	×	×	×	×
30. Слободни ход и гас		×	×	×	×	×	×	×	×
31. Затегнути магнетни упаљач (2,8 кпм)		×	—	—	—	—	—	—	—
32. Затегнути све вијке		×	—	×	×	×	×	×	×
33. Проба возила		×	×	×	×	×	×	×	×

КОНТРОЛЕ И ПОДЕШАВАЊА

ОСВЕТЉЕЊЕ

Светлостни сноп кратког светла мора пут осветљавати до 40 м испред возила док је пуно оптерећено. Вијци за причвршћење рефлектора (1, сл. 1) су уједно намењени за регулацију по висини.

ПОДЕШАВАЊЕ БОВДЕНА

Бовден предње кочнице и задње кочнице подесите са вијком 8, сл. 2 односно 15, сл. 2, а бовден спојке са вијком 3, сл. 6. Бовден спојке и бовден предње кочнице су правилно подешени када имају ручице на управљачу 10—15 мм слободног хода а између ручице и стеге зазор приближно 3 мм (сл. 7 и сл. 8).

Код мотоцикла 15 SLC је могуће фино подешавање бовдена предње кочнице и бовдена спојке још са навртмама (25, сл. 4 и 26, сл. 4) на самим ручицама. Приликом подешавања задње кочнице пазите да буде слободни ход ножне кочионе полуге (19, сл. 2) што мањи.

ЗАТЕЗАЊЕ ЛАНЦА

Ланац мора бити затегнут толико да га можете на средини потиснути за 10 мм нагоре или надоле (сл. 9).

Правилан напон подесите окретањем натезача ланца (23, сл. 2) око осовине задњег точка. Навртке на осовини точка које сте пре подешавања делимично одвртнули, после подешавања опет затегните.

ЗАТЕГНУТОСТ ВИЈАКА И НАВРТКИ

Често контролишите и према потреби затегните вијке и навртке на важнијим деловима (точкови, управљач, задњи ублаживачи, осовина задње виљушке, причвршћење мотора у оквир, вијак за испуштање уља итд.).

ПОДЕШАВАЊЕ ПОЛУГЕ ЗА ПРЕУКЉУЧИВАЊЕ

Положај ножне полуге за преукиључивање можете подесити, ако пре тога одвртнете сигурностни вијак. Након подешавања сигурностни вијак опет чврсто затегните.

СМЕТЊЕ И ЊИХОВО ОТКЛАЊАЊЕ

СМЕТЊЕ У СИСТЕМУ ЗА ДОВОД ГОРИВА

Ако мотор не проради или пак се зауставља у току вожње може бити узрок следећи:

- Гориво не долази у карбуратор:
Контролишите дали има у резервоару довољно горива и дали је отворена славина.

- Запушено сито за гориво:
Продувајте сито (мрежицу) на славини за гориво.
- Главна млазница у карбуратору запушена:
Одвијте и продувајте је.
- Неправилна употреба дугмета за покретање хладног мотора:
Дугме за покретање хладног мотора употребљавајте сходно упутствима за покретање мотора.
- Прениско подешен слободни ход:
Повечајте број обртаја слободног хода мотора.

СМЕТЊЕ У СИСТЕМУ ЗА ПАЉЕЊЕ

Проверите варницу. Ако на свећици не прескаче варница може бити узрок следећи:

- Свећица влажна или пак је на електродама дошло до премешћивања:
Свећицу очистите
- Електроде свећице истрошене:
Подесите правилан размак између електрода или замените свећицу са новом
- Капица за свећицу неправилно намештена или пробија на масу:
Капицу правилно наместите на свећицу или је замените са новом.

- Неправилно растојање између контаката прекидача:
Подесите правилно растојање
- Кондензатор, намотај за паљење или прекидач су оштећени:
Грешку нека установи и отклони овлаштена сервисна радионица.

СМЕТЊЕ КОЈЕ СМАЊУЈУ СНАГУ МОТОРА

Ако мотор нема довољно снаге и слабо вуче може бити узрок следећи:

- Свећица или глава цилиндра не бртви:
Затегните свећицу или навртке на глави цилиндра.
- Филтер за ваздух је јако прљав:
Оперите га у бензину и продувајте
- Издувни систем запушен:
Очистите га.
- Кочнице се не враћају (клизе):
Науљите бовдене кочница и подесите их према упутству
- Неправилно подешено претпаљење:
Нека га подеси овлаштена сервисна радионица.
- Истрошени или сломљени клипни прстенови:
Нека их замени овлаштена сервисна радионица.
- Спојка клизи:
Подесите је према упутству.

У В О Д

Купивте мотоцикл ТОМОС, ви гарантираме дека добро сте избрале.

Нашите возила се сигурни, лесни за управување и одржување, и имаат долг век на траење.

Во оваа книшка ќе ги најдете сите потребни упатства и ако се доследно придржувате кон нив ќе заштедите време, пари а со мотоциклот ќе бидите задоволни.

TOVARNA MOTORNĚH VOZIL
TOMOS KOPER

	14 M	15 SLC
Мотор	едноцилиндричен, двотактен, воздушно ладен	
Работна запремина	49 см³	49 см³
Пречник на цилиндерот	38 мм	38 мм
Од на клипот	43 мм	43 мм
Однос на компресијата	9 : 1	11 : 1
Мој на моторот	3,1 KW	4,4 KW
	при 6500 врт/мин	при 8200 врт/мин
Најголема брзина	75 км/ч	85 км/ч
Момент	4,9 J	5,3 J
	при 6000 врт/мин	при 8000 врт/мин
Трошење на гориво	2,2 л/100 км	2,8 л/100 км
Резервоар	11 л	11 л
Од на предните вилицы	65 мм	90 мм
Од на задните амортизери	60 мм	60 мм
Притисок во предната гума	1,7 бар	1,7 бар
Притисок во задната гума	2,1 бар	2,1 бар
Димензии на надворешните гуми – предна	2,50"×17"	2,50"×17"
– задна	2,75"×17"	2,75"×17"
Магнетно палење	6 V 17 W/5 W	6 V 17 W/5 W
Предпалење	1,5 мм пред ГМТ	1,3 мм пред ГМТ

	14 M	15 SLC
Растојаније меѓу контактите на прекинувачот Свеичка	0,35—0,45 мм BOSNA F 80 или соодветна од друга марка	0,35—0,45 мм BOSNA F 100 или соодветна од друга марка
Растојанието меѓу електро-дите на свеичката Фар	0,5 мм Ø105 – 6 V 15 W/15 W 6 V 2,4 W СТОП 5 W	0,5 мм Ø130 – 6 V 15 W/15 W 6 V 2,4 W СТОП 5 W
Задна светилка		
Растојание меѓу оските на тркалото	1160 мм	1160 мм
Целосна должина на возило	1850 мм	1850 мм
Тежина на возилото	62 кгр	65 кгр
Носивост	160 кгр	150 кгр

1. Завртка за дотерување висината на фарот
2. Рачка на предната сопирачка
3. Рачка на спојницата
4. Комбиниран шалтер
5. Рачка за гас
6. Копче за ставање во движење на ладен мотор (на карбураторот)
7. Славина за гориво
8. Завртка за дотерување на предната сопирачка
9. Сирена
10. Фар
11. Брзиномер
12. Резервоар
13. Седеж
14. Багажник
15. Завртка за дотерување на задната сопирачка
16. Свеичка
17. Карбуратор
18. Полуга на менувачот
19. Полуга на задната сопирачка
20. Лост за палење на моторот
21. Стојало

22. Подпори за нозете
23. Напрегнувач на веригата
24. Задна светилка
25. Завртка за дотерување на спојницата (15 SLC)
26. Завртка за дотерување на предната сопирачка

ГОРИВО

Горивото што се употребува е мешаница на масло за двотактни мотори DVOTAKTOL и 86 октански бензин во однос 1 : 25 (4%). За време на разработувањето употребувајте гориво со исти однос.

УПОТРЕБУВАЊЕ

СТАВАЊЕ ВО ДВИЖЕЊЕ НА МОТОРОТ

Отворите ја славината за гориво сл. 5 и наполните го карбураторот со гориво. Тоа ќе го направите ако неколкупати притисните на пумпата на карбураторот.

1. Затворено
2. Отворено
3. Резерва

Ако е моторот ладен, притисните го копчето за ставање во движење на ладен мотор (6 сл. 2) и додајте 1/3 гас.

Со притисокот на лостот (20 сл. 2) моторот ќе го ставите во движење. Ако сте го притиснале копчето за ставање во движење на ладен мотор, моторот нека работи 10 до 20 секунди без да му додавате гас. После тоа дајте полн гас и копчето за ставање во движење на ладен мотор автоматски ќе се врати во основната положба.

ВОЗЕЊЕ

Од како проработи моторот, притиснете ја спојницата и ставите ја полугата на менувачот во првата брзина (полугата према доле). Полека попуштајте ја спојницата, истовремено додајте гас и појдите од место. После тоа пак одземите го гасот, притиснете ја рачката на спојницата и вклучите ја втората брзина (полугата нагоре) и истовремено додајте гас и пуштите ја рачката на спојницата. На исти начин ќе ги постигните и III и IV и V брзина.

Кога менувате во пониска брзина прво одземите го гасот, притиснете ја спојницата, ставите ја полугата во пониска брзина и полека попуштите ја спојницата.

Најголемите дозволени брзини на возењето во поедини степен изнесува:

Тип	Б р з и н а				
	I.	II.	III.	IV.	V.
14 M	20	30	50	72	75
15 SLC	20	40	57	73	85

Кога возите по долги стрмини надоле ви советуваме да со-пирате со моторот или со менување во пониска брзина. Ако долго време ја употребувате сопирачката, обратите на со-пирачката премногу ќе се загрее.

Кога сакете да го прекинете возењето, намалите ја брзината со одземање на гасот истовремено активирајте ги сопирачките. Стиснете ја рачката на спојницата и кога возилото веќе мирува, ставите ја полугата на менувачот во слободен од. После тоа притиснете го копчето за краток спој и затворите ја славината за гориво (сл. 5).

РАЗРАБОТУВАЊЕ

До првите 500 превозени километри, односно за време на разработувањето не смеете моторот повеќе пати да го оптоварувате со полн гас. Тоа значи ни во една брзина не смеете

да возите со полн гас (можите да давате полн гас само за кратко време). Оптоварувањето треба по-степенно да го наголемувате.

ОДРЖУВАЊЕ

Одржувањето на возилото е едноставно, е истовремено многу важно за правилното работење и продолжувањето на векот на траењето. Посебно внимание треба да обрните на мачка-њето на зглобовите, менување на маслото во менувачот, чи-стење на оние делови од кои е зависно правилното работење на моторот (свејичката, издувниот систем, системот за довод на гориво и др.) и контрола на елементите од кои е одвисна сигурноста и безбедноста на возењето (притисокот во гумите, светлото, сопирачките и затегнатоста на завртките и навртките). Табелата на одржувањето го прикажува операциите на одр-жувањето во временски периоди до превозените 18.000 км.

МАСЛА

За менувачот употребувајте масла за менувачи EPOL 52 (INA) или моторно масло које има вискозност по SAE 30.

За предните вилици употребувајте масло SAE 30 (15 SLC по

110 см³ на секоја страна и 14 M 80 см³ на секоја страна), за задните амортизери AMORTIZOL или UKA 2 (по 48 см³ на се-која страна).

За подмачкување на другите делови на возилото (гледај ја табелата на одржувањето), ви советуваме да употребувате моторно масло SAE 30 или маст LIS 2 со MoS 2.

МЕНУВАЊЕ НА МАСЛОТО ВО МЕНУВАЧОТ

Маслото менувајте го кога је моторот загреан. Извлеките го стапчето за мерење (1, сл. 6), одвртите го чепот (2, сл. 6) и нека истече истрошеното масло. Затворите го чепот (1, сл. 6) и турите околу 400 см³ ново масло преко отворот на стапчето за мерење.

Контролирајте го нивото на маслото со стапчето за мерење нивото на маслото смее да биде до горната цртица на стап-чето за мерење. Нивото на маслото не смее да биде под долната цртица на стапчето за мерење.

ЧИСТЕЊЕ
ЧИСТЕЊЕ НА ИЗДУВНИОТ СИСТЕМ

Во изсувниот систем се собираат саѓи, кој сметаат, да гасовите, проаѓаат на согорувањето, слободно излегнуваат, со што се намалува моќта на моторот.

ТАБЕЛА НА ОДРЖУВАЊЕТО

Операции	на км	500	1500	3000	6000	9000	12.000	15.000	18.000
ПОДМАЧКУВАЊЕ СО МАСЛО									
1. Менување на маслото во менувачот		x	-	-	x	-	x	-	x
2. Менување на маслото во предните вилицы		-	-	-	x	-	x	-	x
3. Менување на маслото во задните амортизери (по пот)		-	-	-	x	-	x	-	x
4. Зглобовите на рачките за управување, бовдените лежиштето на стојалото		x	x	x	x	x	x	x	x
5. Веригата		x	x	x	x	x	x	x	x
6. Траката од филц во starterот		-	-	-	x	-	x	-	x
ПОДМАЧКУВАЊЕ СО МАСТ									
7. Лежиштата на тркалата		-	-	-	x	-	x	-	x
8. Лежиштето на спојницата (LIS 2)		x	x	x	x	x	x	x	x
9. Лежиштето на управувачот		-	-	-	x	-	x	-	x
10. Лежајната постелица на задните вилицы		-	-	-	x	-	x	-	x
ЧИСТЕЊЕ									
11. Свеќичката		x	x	x	x	x	x	x	x
12. Карбураторот, филтерот за воздух		x	x	x	x	x	x	x	x
13. Главата на цилиндерот, темето на клипот и издувниот канал		-	-	x	x	x	x	x	x

Операции	на км	500	1500	3000	6000	9000	12.000	15.000	18.000
14. Издувната цевка		—	—	x	x	x	x	x	x
15. Надворешните површини		по потреба							
КОНТРОЛА И ДОТЕРУВАЊЕ									
16. Нивото на маслото во менувачот		x	x	x	x	x	x	x	x
17. Предните вилицы – маслото		x	—	—	x	—	x	—	x
18. Задните амортизери – маслото		—	—	—	x	—	x	—	x
19. Сирената и фаровите		x	x	x	x	x	x	x	x
20. Контактите на прекинувачот		x	x	x	x	x	x	x	x
21. Предпалењето (1,5 мм пред ГМТ)		x	x	x	x	x	x	x	x
22. Дотерување на сопирачките и спојницата		x	x	x	x	x	x	x	x
23. Растојанието меѓу електродите и свеќичката (0,5 мм)		x	—	x	x	x	x	x	x
24. Процепот на лежајот на управувачот		x	x	x	x	x	x	x	x
25. Процепот на лежаите на тркалата		x	x	x	x	x	x	x	x
26. Трагот на тркалата и центрирање		x	x	x	x	x	x	x	x
27. Натегнатоста на веригата (10 мм горе – 10 мм доле)		x	x	x	x	x	x	x	x
28. Притисокот во гумите		x	x	x	x	x	x	x	x
29. Контрола на брзиномерот		x	x	x	x	x	x	x	x
30. Слободниот од и гасот		x	x	x	x	x	x	x	x
31. Оптегнување на магнетниот замаец (2,8 кпм)		x	—	—	—	—	—	—	—
32. Затегните ги сите завртки		x	—	x	x	x	x	x	x
33. Проба на возилото		x	x	x	x	x	x	x	x

Одвртите ја завртката на крајот на издвуната цевката, извадите го душилецот на шумовите и очистите го.

Редно, во предписаните временски периоди (гледај ја табелата), треба да го очистите и издвунитиот канал во цилиндерот и влезот во издвуната цевка.

ЧИСТЕЊЕ НА СИСТЕМОТ ЗА ДОВОД НА ГОРИВО

Во системот за довод на гориво треба да се чисти карбураторот (дизните) филтерот за воздух и славината за гориво (ситото). За чистење на главната диза, немојте никогаш да употребувате жица, туку само издувајте го.

ЧИСТЕЊЕ НА ВОЗИЛОТО

Чистење на надворешните површини спаѓа во редната одржувачка. После прањето, возилото треба да го обришите. Лакираните површини негувајте ги со заштитни средства за заштита на автокарасерија.

После чистењето испробајте го возилото (моторот, сопирачките, светлата).

КОНТРОЛА И ДОТЕРУВАЊЕ

ОСВЕТЛУВАЊЕ

Снопот на краткото светло, треба да е така дотерано да кога е возилото полно оптоварено, го осветлува патот најмногу 40 метри. Завртката со кои е прицврстен фарот (1, сл. 1) исто-временно служи за дотерување на висината на снопот на светлото.

ДОТЕРУВАЊЕТО НА БОВДЕНИТЕ

Бовдените на задната и предната сопирачка се дотеруваат со завртката 8 сл. 2 односно 15 сл. 2 а бовденот на спојницата со завртката 3 сл. 6. Бовденот на предната сопирачка и спојницата се правилно дотерани тогаш кога рачките кој се наоѓаат на управувачот имаат 10—15 мм слободен од и кога растојанието меѓу рачките и сопирачот на бовденот изнесува 3 мм (сл. 7 и сл. 8).

Нај мотоциклот 15 SLC финото дотерување на бовденот на предната сопирачка и спојницата со навртките 25 сл. 4 и 26 сл. 4 на самите рачки. Кога го дотерувате бовденот на задната сопирачка внимавајте да биде слободниот од на лостот што по мал (19 сл. 2).

НАПРЕГНУВАЊЕ НА ВЕРИГАТА

Веригата треба да биде натегната толку да може да се натегнува 10 мм надолу или нагоре (сл. 9).

Тоа ќе го постигните со помош на натегалките на веригата (23 сл. 2) околу оската на задното тркало, односно ќе ја попуштите навртката на тркалото. После дотерувањето поново завртите ја навртката.

ЗАТЕГНАТОСТ НА НАВРТКИТЕ И ЗАВРТКИТЕ

Повеќе пати треба да ја контролирате затегнатоста на навртките и завртките на поважните делови (тркалото, управувачот, задните амортизери, оската на задните вилицы, прицврстеноста на моторот на рамката и завртката за испуштање на маслото и тн.).

ДОТЕРУВАЊЕ НА ЛОСТОТ НА МЕНУВАЧОТ

Положајот на ножниот лост на менувачот, ќе го ставите во саканата положба, ако ја одвртите заштитната завртка.

После дотерувањето поново довртите ја до крај завртката.

ПРЕЧКИ И НИВНОТО ОДСТРАНУВАЊЕ

ПРЕЧКИ ВО СИСТЕМОТ ЗА ДОВОД НА ГОРИВО

Ако моторот не запалува или за време на возењето гаси можат да бидат следните причини:

- Во карбураторот не доаѓа гориво:
Контролирајте дали во резервоарот има доволно гориво и дали е отворена славината.
- Замачкано ситото за гориво:
Издувајте го ситото во славината за гориво.
- Замачкана главната диза на карбураторот:
Одвртите ја дизната и издувајте ја.
- Неправилно употребување на копчето за ставање во движење на ладен мотор:
Со копчето ракувајте према упатствата за пуштање во движење на ладен мотор.
- Ниско дотеран слободен од:
Зголемите го бројот на вртежите на моторот во слободниот од.

ПРЕЧКИ ВО СИСТЕМОТ ЗА ПАЛЕЊЕ

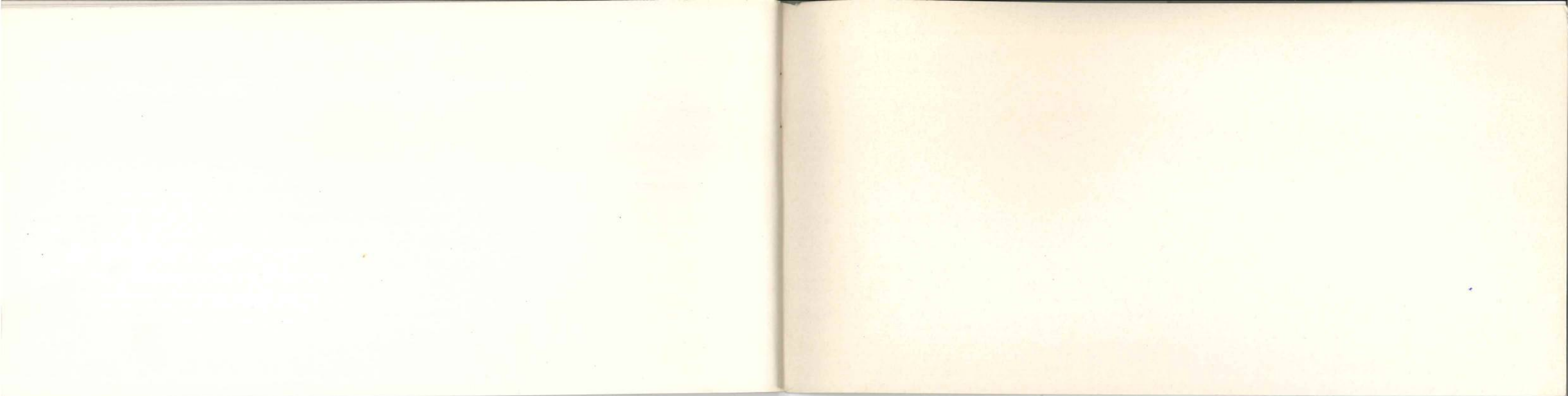
Контролирајте го искрењето. Ако свеќичката не дава искра можат да бидат следните пречки:

- Свеќичката е мокра или се замастени електродите:
Исчистите ја свеќичката.
- Електродите на свеќичката се истрошени:
Дотерајте го растојанието меѓу електродите или замените ја свеќичката со нова.
- Капата на свеќичката не е правилно наместена или пробива масата:
Наместите ја правилно капата на свеќичката или замените ја со нова.
- Неправилно растојание на прекинувачот:
Дотерајте го растојанието меѓу контактите на прекинувачот.
- Кондензаторот или навитијето на стартерот или прекинувачот се неправилни или оштетени:
Грешката треба да ја пронајде и одстрани овластениот сервис.
- Филтерот за воздух е нечист:
Исперите го со бензин и издувајте го.
- Издувниот систем не е чист:
Очистите го.
- Сопирачките на тркалото не се враќаат (лизгаат):
Намачкајте ги бовдените на сопирачките и дотерајте ги према упатствата.
- Неправилно дотерано предпалење:
Дотерувањето нека го направи овластената сервисна работилница.
- Истрошени или скршени прстени на цилиндерот:
Нека ги замени овластената сервисна работилница.
- Спојницата лизга:
Дотерајте ја спојницата.

ПРЕЧКИ КОЈ ЈА НАМАЛУВААТ МОЌТА НА МОТОРОТ

Ако моторот не дава доволна моќ или слабо влече може да е една од следните причини:

- Свеќицата или главата на моторот не теснат.
Завртите ја свеќичката или навртките на главата на цилиндерот.

TOMOS 14M
15SLC

tehnično navodilo
tehničko uputstvo
техничко упутство
техничко упатство

TOMOS

Tisk: CGP Večer of 2070 81